

УДК 811.161.2'62

NORMATIVNI VIDIK APELATIVIZACIJE V FRAZEOLOGIJI – ANOMALIJA ALI JEZIKOVNA IGRA?

Jakop Nataša

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU,

Ljubljana, Slovenija

V prispevku opredelimo frazeme, ki imajo v svoji zgradbi lastno ime, problematiziramo normiranje te frazeološke skupine v slovenščini in ob opazovanju funkcije lastnega imena v frazeološki zgradbi pojasnjujemo apelativizacijo v frazeologiji kot jezikovno igro.

Ključne besede: norma v frazeologiji, lastno ime, apelativizacija, jezikovna igra, pravopis.

1 Frazemi z (iz)lastnoimensko sestavino v slovenščini

V prispevku obravnavamo z apelativizacijo spodbujena normativna vprašanja pri skupini frazemov, ki imajo v svoji zgradbi (a) osebno, zemljepisno ali (redkeje) stvarno lastno ime, npr. *Peter ali Pavel* 'kdorkoli', *odkriti Ameriko* 'odkriti kaj novega', *biti kot Fructalov sok*¹ 'biti poln samega sebe, biti nadut', (b) iz lastnega imena izpeljani svojilni ali vrstni pridevnik, npr. *Metuzaleмова/metuzalemska starost* 'visoka starost', *točen kot švicarska ura* 'zelo točen', ali (c) z lastnim imenom homonimno občno besedo, npr. *biti za luno* 'biti neumen, naiven, zaostal'. To skupino frazemov označujemo z izrazom **frazemi z (iz)lastnoimensko sestavino**. Frazeološka nadomestna lastna imena, ki v svoji zgradbi nimajo katere od zgoraj naštetih sestavin, npr. *večno mesto* 'Rim', *Divji zahod* 'zahodni del ZDA, ko ta še ni bil popolnoma civiliziran', ne spadajo v to skupino in jih v prispevku ne obravnavamo, kljub temu da v slovenščini že dolgo časa odpirajo opaznejše normativne dileme [prim. 24, s. 105–107], [3, s. 60–62], npr. *stari svet* 'Evropa' – *Novi svet* 'Amerika' [19, geslo *svet*].

V slovenski frazeologiji doslej nismo imeli nobene študije, ki bi ciljno obravnavala frazeme z (iz)lastnoimensko sestavino, niti še ni bilo sistematično zb(i)rano tovrstno gradivo.² V tej raziskavi smo upoštevali tako slovarsko gradivo, in sicer Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ [21]), Slovenski pravopis (SP 2001 [20]), Slovar slovenskih frazemov [9]), nekatere druge starejše slovarske vire ([7], [18], [19]), kot tudi korpusno gradivo (besedilna korpusa Nova beseda [14] in Gigafida [8]), ki smo ga ob

¹ Zveza z imenom znamke *Fructal* je kot ustaljena in idiomatična registrirana v spletnem slovarju *Razvezani jezik: prosti slovar žive slovenščine* (<razvezanijezik.org>), ki ga že od leta 2004 oblikujejo anonimni ljubitelji jezika. Igra s (frazeološkim) pomenom nove zveze je ponazorjena v zgledu *Vsi so si edini, da je knjiga kot Fructalov sok. Le da nekateri trdijo, da je tako dobra, drugi pa, da je tako »polna samega sebe«*.

² V ruščini je vprašanje (a)semantičnosti lastnega imena v frazeološki zgradbi obravnaval Mokienko [13].

raziskovanju te tematike dopolnjevali še s priložnostnimi izpisi iz dnevnega časopisja in spletnih besedil.

Pokazalo se je, da so lastna imena sestavine različnih tipov frazemov z večjo ali manjšo stopnjo idiomatičnosti, od besednozveznih do stavčnih in nadstavčnih (povednih) struktur, npr. *kranjski Janez* 'Slovenec', *potrebovati kaj kot Sahara vode* 'zelo, močno potrebovati kaj', *Amorjeva puščica zadene koga* 'kdo se zaljubi', *Kar se Janezek nauči, to Janez zna* 'kar se človek navadi delati, početi v mladosti, to mu ostane tudi v zrelih letih', zato je pri obravnavi te problematike smiselno ostati v okviru teoretičnih izhodišč oz. definicijskih lastnosti širše frazeologije, kar je tudi sicer splošna usmeritev v sodobni frazeologiji [2, s. V].

Gradivo potrjuje, da so sestavine slovenskih frazemov najpogosteje imena bibličnega, antičnega in literarnega izvora, npr. *biti v Evinem kostumu* 'biti nag', *Avgijev hlev* 'neurejen, umazan prostor', *Nekaj gnilega je v deželi Danski* 'kje so pokvarjeni, malovredni, slabi ljudje', ali izvirajo iz legend, pravljic, ljudskega izročila, filma, umetnosti, risank idr., npr. *Matjaževa brada* 'brada pravljичnega kralja Matjaža', *spati kot Trnuljčica* 'trdno, dolgo, mirno spati', *poslednji Mohikanec* 'zadnji predstavnik kake izginjajoče, propadajoče skupine', *smehljati se kot Mona Lisa* 'skrivnostno se smehljati', *močan kot Popaj* 'zelo močan'.¹

Mnogi frazemi z (iz)lastnoimensko sestavino so skupni in poznani več narodom in vsaj v strukturnem smislu internacionalni, npr. *prekoračiti Rubikon* 'storiti odločilno dejanje', češ. *překročit Rubikon*, hr., srb. *prijeći Rubikon*, *preći preko Rubikona*, nem. *den Rubikon überschreiten*, rus. *perejti [čerez] Rubikon* [9, s. 838–839]. Na drugi strani pa so t. i. nacionalni frazemi ravno zaradi (iz)lastnoimenske frazeološke sestavine del nacionalnega besednega zaklada in večinoma neprevedljivi, npr. *prosto po Prešernu* 'poljubno, brez načrta, prepuščajoč se trenutku', kjer je sestavina ime znamenitega slovenskega pesnika, *teta s Krvavca* 'menstruacija', kjer je sestavina ime vzpetine v slovenskih Alpah, *star kot Peca* 'zelo star', ki ima v svoji zgradbi ime slovenske gore v Karavankah.

2. Normiranje frazemov z (iz)lastnoimensko sestavino v slovenščini

V sodobnem slovenskem jezikovnem gradivu je pri mnogih frazemih z (iz)lastnoimensko frazeološko sestavino mogoče ugotoviti dvojnično normo, in sicer pri frazeoloških strukturah (a) z lastnim imenom, npr. *hoditi od Poncija do Pilata* 'poskušati urediti kako stvar v najrazličnejših uradih, pri najrazličnejših odgovornih ljudeh', *kaditi kot Turek* 'veliko, pogosto kaditi', (b) z izlastnoimenskim pridevnikom, npr. *Ahilova peta* 'slabost, napaka', oziroma (c) z občnim poimenovanjem, ki je homonimno lastnemu imenu, npr. *biti koga/česa kot rusov* 'biti jih zelo veliko', *biti za luno* 'biti neumen, naiven, zaostal':

a) *Vsako leto hodi od vrat do vrat, od Poncija do Pilata, in ureja dovoljenja. – Pošiljali so nas od poncija do pilata, odgovorov pa od nikoder.*

Kadila je kot Turek in pila kot žolna. – Pije vedra kave, kadi kot turek in posluša govorne oddaje na radiu.

¹ Podoben izvor frazemov z lastnimi imeni v angleščini izpostavlja Pierini [15].

Kitajci kadijo kot Turki. – Saj tudi Slovenci kadite kot turki.

b) *V tem mesecu so vaša Ahilova peta prav finance. – Delo je še vedno vaša ahilova peta, posebno če ste bili nekoliko zapravljivi.*

c) *Rusov je bilo kot rusov. – Bilo jih je kot Rusov, spraševali so me drug čez drugega. Sem jaz tako za luno ali drugi? – Vika, čas gre naprej, ti pa ostajaš za Luno.*

Pri iskanju razlogov za dvojnično normo (iz)lastnoimenske frazeološke sestavine pomislimo na dvoje, na anomalije, ki so posledica slabo definirane pravopisne norme in pomanjkljivih normativnih podatkov, in na drugi strani na bolj ali manj zavestno uporabo velike oziroma male začetnice frazeološke sestavine, npr. *črn kot cigan/Cigan* 'temnopolt, porjavel, umazan', *star kot zemlja/Zemlja* 'zelo star', *delati se Francoza/francoza* 'delati se brezbržnega, nevednega, neumnega', *pa mirna Bosna/bosna* 'in vse je v redu, stvar je zaključena, ne bom(o) več govoril(i) o tem', *jezdenci apokalipse/Apokalipse* 'velika nevarnost, katastrofa'.

Medtem ko aktualni slovenski pravopis [20] s svojimi določili (§ 115, 157–159, § 39, 131) posredno sicer normira začetnico pridevniške frazeološke sestavine (*ahilova/Ahilova peta* 'slabost, napaka', *ljubljska srajca* 'Ljubljčan') in nedvoumnega apelativa v frazeološki zgradbi (*mila jera* 'cmera', *babji gregor* 'ženskar'), se do norme lastnoimenske sestavine doslej še ni opredelil.¹ Normiranje jezikovnih enot v slovenščini še vedno poteka le na besedni ravni, ne pa tudi na leksikalni in frazeološki, kar pomeni, da frazemi v leksikografiji niso obravnavani kot samostojne jezikovne enote.

Pri frazemih z (iz)lastnoimensko sestavino ostaja nejasno oz. nedorečeno zlasti normiranje frazeološke sestavine, ki je (a) lastno ime, npr. *Savel, Pavel: iz Savla postati Pavel*, ali morda tudi *iz savla postati pavel* v frazeološkem pomenu 'iz človeka s slabim, negativnim značajem postati človek z dobrim, pozitivnim značajem', oz. (b) občno poimenovanje bodisi nastalo iz lastnega imena, npr. *Feniks > feniks* 'mitološki ptič': *dvigniti se kot feniks iz pepela* 'preroditi se, pojaviti se, priti kot nov, v vsej svoji moči', ali morda zaradi izvora frazema tudi *dvigniti se kot Feniks iz pepela*, bodisi je občna beseda le homonimna lastnemu imenu, npr. *rus* 'žuželka' – *Rus* 'prebivalec Rusije': *biti koga/česa kot rusov* v razmerju z v sodobnem gradivu živo obliko *biti koga/česa kot Rusov*.

Ob tem bode v oči v 135. določilu navedeni frazem *delati se francoza*, ki ima frazeološki pomen 'delati se brezbržnega, nevednega, neumnega' in je motiviran iz lastnega imena (*Francoz* 'prebivalec Francije'), ne iz občnega poimenovanja (*francoz* 'orodje'). Ta zglede namreč spodbuja interpretacijo, da se v slovenščini pišejo z malo začetnico vse frazeološke sestavine, pri katerih obstaja z lastnimi imeni homonimno poimenovanje, npr. *biti mraz kot v sibiriji* 'biti zelo mrzlo', *držati se kot pust v pratiki*

¹ Tudi sicer je slovenski pravopis precej ignorantski do normativnih vprašanj v frazeologiji. Poleg vprašanja začetnice pušča odprta vprašanja pri podomačevanju prevzetih sestavin (*iti v Canosso/Kanoso, kot Pilat v credo/kredo*), pisanju skupaj oz. narazen (*kot don Kihot/donkihote*), ki lahko na izrazni ravni celo razmejuje frazeme in lekseme (*bog daj/bogdaj*), ter tudi glede dvojnične norme katere od sestavin frazema, npr. *nejeverni/neverni Tomaž, to niso mačje/mačkine solze, krokodilje/krokodilove/krokodilske solze*. Na te pomanjkljivosti aktualnega slovenskega pravopisa z vidika norme in kodifikacije je opozorila že Kržišnik [11, s. 232–236].

'držati se kisló, čemerno', *odkriti ameriko* 'odkriti kaj novega', česar ne potrjujeta ne tradicija pisanja teh frazeoloških sestavin ne aktualna jezikovna raba.

Kot kaže, se je ob smernicah glede normiranja (iz)lastnoimenske frazeološke sestavine treba vrniti k osnovni dilemi, ali je pri lastnih imenih, ki nastopajo v funkciji frazeoloških sestavin, (še) mogoče govoriti o pravih lastnih imenih ali pa so ta (vedno) do neke mere apelativizirana, in jo dopolniti z novim vprašanjem, ali bi se apelativizirano ime v frazeološki zgradbi moralo nujno razkrivati tudi na izrazni ravni s prehodom velike začetnice v malo.¹

3. Funkcija (iz)lastnoimenske sestavine v frazeološki zgradbi

Prehajanje lastnih imen med občne besede je v jeziku običajen in znan pojav [22, s. 78]. Proces apelativizacije pa je pogost tudi v frazeologiji [prim. 1], kjer je ponekod lastnoimenski izvor (že) precej zakrit, npr. iz imena svetopisemskega besedila *Leviticus* motivirani frazem *brati komu levite* 'oštevati koga' [9, s. 467–468], drugod pa je povezava z lastnim imenom nedvoumno izražena, npr. ime največje puščave na svetu v frazemu *potrebovati kaj kot Sahara vodo* 'kaj zelo potrebovati'. V frazeologiji je apelativizacijo mogoče razumeti kot del vsakdanje jezikovne igre, o čemer nas prepričujejo slikovite priložnostne zveze, s katerimi se vsakodnevno srečujemo zlasti v publicističnih besedilih, npr.

V zgodnjih jutranjih urah je na tokijskem ribjem trgu Tsukiji živahno kot na Wall Streetu.

Janković očitno ni samo novi Tito, ampak tudi novi Kristus.

Slikovite primere in zveze lahko že napovedujejo proces frazeologizacije, pri katerem se s pogosto rabo zveza ustali, leksikalizira in pridobi frazeološki pomen, npr. *živeti kot Robinzon (Crusoe)* 'živeti samotno, samotarsko, osamljeno', *bogat kot Bill Gates* 'zelo bogat'.

Čeprav so lastna imena po definiciji enote brez leksikalnega pomena [12, s. 219], [23, s. 573], jih v frazeološki zgradbi očitno ne moremo vrednotiti kot take. Lastnosti posameznega (poimenovanega) z jezikovno igro izgubljajo identifikacijsko funkcijo in pridobivajo novo pomensko vrednost, posledica pa je nastanek apelativiziranega imena. Do te jezikovne igre lahko pride le, če lastno ime v neki (jezikovni) družbi že samo po sebi vzbuja določene asociacije in konotacije, npr.

Še ena žrtev "Jacka Razparača"

V New Yorku našli še eno truplo prostitutke. Tudi ona naj bi bila žrtev serijskega morilca. (naslov časopisnega članka, 2011)

Največji Jack Razparač pa je televizor, ki nam, medtem ko se hehetamo poročilom iz parlamenta, zaradi bromiranih sestavin spreminja genetsko sestavo in nam mikasti hormone. (Dnevnik, 2004)

Ljubljanski Jack Razparač

Novembra 1984 je v Ljubljani strašil morilec, ki so mu nadelo ime ljubljanski razparač.

¹ Ta dilema je prisotna tudi v nekaterih drugih slovanskih jezikih, npr. za hrvaški jezik prim. Fink [5], [6], ki ob tem opozarja, da bi morali pravopisi različnih jezikov ponuditi rešitev za te dileme, saj v vseh jezikih obstajajo frazemi z lastnoimensko sestavino.

Jack Razparač v teh primerih seveda ni več ime skrivnostnega londonskega serijskega morilca prostitutk iz 2. polovice 19. stoletja, temveč označuje katerega koli serijskega morilca ali morilca, ubijalca, uničevalca ipd.

Kljub temu da lastno ime v procesu ustaljevanja zveze in kasneje frazeologizacije izgublja oz. izgubi osnovno funkcijo identifikacije posamezne osebe, kraja, stvari ipd. in začne pridobivati nove (konotativne) pomene,¹ se velika začetnica v večini frazemov ohrani, s čimer se pravzaprav ohrani model za nadaljnje tovrstne jezikovne igre, pri katerih motivirajo frazeološki pomen ravno lastnosti, ki jih govorci pripisujejo lastnemu imenu [prim. 16, s. 19, 22]. Kot primero je zato treba razlagati tudi pomenske podstave stalnih metafor tipa *Ahilova peta* < ranljiva/občutljiva točka/slabost/napaka (od) koga, kakor je bila *peta* ranljiva/občutljiva točka/slabost/napaka (od) Ahila [10, s. 16], zato se zdi ob tem nekoliko problematična kodifikacija [20, § 115, 157–159], ki v slovenščini določa začetnico le na osnovi jezikoslovne kategorizacije pomenskih skupin pridevnika (svojilni pridevnik v zvezi *Ahilov ščit* – vrstni pridevnik v zvezi *ahilova peta*) in pri tem ne upošteva temeljne lastnosti frazeologije, da leksemi, ki postanejo frazeološke sestavine, izgubijo svoje kategorialne lastnosti.²

Domnevamo, da je frazeološki pomen motiviran z lastnostmi, ki so se v izhodišču pripisovale neki resnični osebi, tudi v frazemih, ki imajo v svoji zgradbi že popolnoma apelativizirano sestavino. To domnevo naslanjamo na idejo, da je šlo v izhodišču za jezikovno igro, pri kateri je postala referenca s posamezno osebo sekundarna. Tak primer je *jera* v frazemu *držati se kot mila jera* 'imeti malodušen, neodločen, cmerav izraz', katerega izvor v slovenščini ni popolnoma jasen. Domnevo, da sta lastno ime *Jera*³ in nemško ljubkovalno ime *Gera* (od *Gertrud*) povezani [17, s. 200], potrjuje vzporednica s sestavino *Gera* v hrvaškem frazemu *držati se (ponašati se) kao mila Gera* [4, s. 180].⁴ V primerih tega tipa frazemov se apelativizacija v slovenščini kaže tudi na izrazni ravni z ortografskim prehodom velike v malo začetnico, ki je v sodobnem jezikovnem gradivu pri tem frazemu tudi bistveno frekventnejša (90 % v prid mali začetnici izlastnoimenske sestavine),⁵ medtem ko je bila v preteklosti tu še normirana in uveljavljena velika začetnica.⁵

Ob koncu se bomo ustavili še ob enem odprtem vprašanju, ali lahko v frazeologiji govorimo tudi o obratnem procesu, o preobrazbi apelativa v lastno ime [prim. 1], kot

¹ O tem, da lastna imena niso brez konotativne vrednosti govorita Raguž [16, s. 19–20], ki navaja konkretne primere, kako so negativne konotacije ob nekaterih osebnih imenih v lokalni skupnosti vplivale na (ne)izbor imena pri otroku, in Vidovič Muha [22, s. 77–78], ki pojasnjuje, da lastna imena »lahko veliko povedo o svoji vezanosti na določene jezikovne, kulturne, verske, politične idr. okoliščine, o svoji trenutni 'modernosti', starinskosti, tudi socialni pripadnosti nosilca, socialni strukturiranosti družbe /.../«.

² V slovenskem jezikovnem gradivu prevladuje raba velike začetnice pri vseh pridevnikih na *-ov*, *-ev*, *-in*, ki so izpeljani iz lastnega imena, kar le še potrjuje problematičnost tega predpisa.

³ Lastno ime *Jera* je v sodobni slovenščini osebno ime v (stalnih) besednih zvezah, kot na primer *cerkev sv. Jere*, *dr. Jera Vodušek Starič*, najpogosteje pa je beseda *jera/Jera* del frazeološke sestavine *mila jera/Jera*.

⁴ Drugače je pri Kebru [9, s. 300], ki zavrača povezavo s svetnico Gertrudo in domneva, da je na razvoj frazeološkega pomena vplival frazem *sirota Jerica* v pomenu 'sirota brez staršev', nastal po liku iz slovenske ljudske pesmi.

⁵ Prim. Breznik-Ramovšev Slovenski pravopis [18, s. 120]: *držati se kakor mila Jera*; Glonarjev Slovar slovenskega jezika [7, s. 140]: *mila Jera*.

nakazujejo frazemi tipa *biti koga/česa kot rusov/Rusov*. Strogo normativno gledano, bi rabo velike začetnice v tem frazemu ocenili kot napako, pri kateri jezikovni uporabnik ni imel uzaveščene motivacije frazema iz majhnih rjavkastordečih, ščurku podobnih žuželk (*rusov*). Vendar, kot smo videli, govorniki z jezikovno igro nenehno ustvarjajo nove primerjalne strukture, ki lahko spodbudijo novo frazeologizacijo. V tem frazemu je torej asociacija z lastnostjo lastnega imena (številčnost prebivalcev Rusije), kljub prvotno občni besedi v frazemu in nespremenjenemu frazeološkemu pomenu, prevladala nad frazeološko zgodbo, ki govori o nekoč številnih gomazečih ščurkih v marsikateri kuhinji.

Sklep

Frazemi z (iz)lastnoimensko sestavino predstavljajo številčno manjši, a pomemben delež v frazeologiji. Lastna imena v frazemih so lahko motivatorji frazeološkega pomena, a ob tem izgubijo referenco s posameznim, kar je osnovna funkcija lastnega imena. V frazeološki zgradbi se kljub apelativiziranemu imenu pri večini frazemov formalno ohrani v slovanskih jezikih tradicionalno uveljavljena velika začetnica (iz)lastnoimenske frazeološke sestavine, vsaj kot dvojnična norma [prim. 16, s. 21]. Da se apelativizirano ime piše z veliko začetnico, resda kaže na neko jezikovno anomalijo z normativnega vidika, vendar to razlagamo kot eno od posebnosti v tovrstni frazeologiji. Vsekakor pa se z ohranitvijo velike začetnice ohrani na eni strani motivacijska pot do izvora frazema in na drugi strani produktiven frazeološki model za nadaljnje tovrstne jezikovne igre.

Literatura

1. Barac-Grum V. Mogučnosti preobrazbe vlastitog imena / V. Barac-Grum // *Rasprave ZJ*, sv. 16, 1990. – S. 5–20.
2. Burger H., Dobrovol'skij D., Kühn P., Norrick N. R. *Phraseologie: ein internationales Handbuch zeitgenössischer Forschung* / H. Burger? D. Dobrovol'skij, P. Kühn, N. Norrick. – Band 28.1. Berlin, New York : Walter de Gruyter, 2007. – 640 s.
3. Dobrovoljc H., Jakop N. Sodobni normativni priročnik med normo in predpisom / H. Dobrovoljc, N. Jakop. – Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, 2011. – 271 s.
4. Fink Arsovski Ž. Hrvatsko-slavenski rječnik poredbenih frazema / Ž. Fink Arsovski. – Zagreb : Knjigra, 2006. – 439 s.
5. Fink Ž. Hvatamo li za bradu Boga ili boga? O jednom pravopisnom problemu u frazeologiji / Ž. Fink // *Filologija : časopis Razreda za filološke znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*. Knj. 36-37, 2001. – S. 139–148.
6. Fink Ž. Hrvatski frazem djevojka (katica) za sve i njegovi ekvivalenti u ruskom jeziku / Ž. Fink // *VI Slavističeskije čtenija pamjati professora P. A. Dmitrijeva i professora G. I. Safronova*. Sankt-Peterburg : Filologičeskij fakul'tet, 2005. – S. 131–137.
7. Glonar J. *Slovar slovenskega jezika* / J. Glonar. – Ljubljana : Umetniška propaganda, 1936. – 496 s.
8. Gigafida = besedilni korpus Gigafida. – <<http://demo.gigafida.net>>.
9. Keber J. *Slovar slovenskih frazemov* / J. Keber. – Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, 2011. – 1158 s.
10. Kržišnik E. Pravopis v slovenski državi in slovenskem jezikoslovju / E. Kržišnik // *Debatni list Slava VI/1*, 1992. – S. 8–17.
11. Kržišnik E. Frazeologija v Slovenskem pravopisu 2001 / E. Kržišnik // *Slavistična revija* 51/2, 2003. – S. 221–237.
12. Lyons J. *Semantics 1* / J. Lyons. – Cambridge : University Press, 1996. – 371 s.
13. Mokienko V. M. O sobstvennom imeni v sostave frazeologii. / *Perspektivy razvitija slavjanskoj onomastiki* / V. M. Mokienko. – Moskva, 1980. S. 57–67.
14. Nova beseda = besedilni korpus Nova beseda. – <http://bos.zrc-sazu.si/s_beseda.html>.

15. Pierini P. Opening a Pandora's Box: Proper Names in English Phraseology. / *Linguistik online* 36/4, 2008. – <http://www.linguistik-online.de/36_08/pierini.html>).
16. E. Kržišnik D. Vlastita imena u frazeologiji / D. E. Kržišnik // *Onomastica Jugoslavica* 8, 1979. – S. 17–23.
17. Snoj M. Slovenski etimološki slovar / M. Snoj. – Ljubljana : Mladinska knjiga, 1997. – 900 s.
18. SP 1938 = Slovenski pravopis. / A. Breznik, F. Ramovš. – Ljubljana : Državna založba Slovenije – Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 1962. – 1054 s.
19. SP 1962 = Slovenski pravopis. Ljubljana : Državna založba Slovenije – Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 1962. – 1054 s.
20. SP 2001 = Slovenski pravopis. / J. Toporišič et al. – Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU – Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstveno raziskovalni center SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2001. – 1805 s.
21. SSKJ = Slovar slovenskega knjižnega jezika. I–V. Ljubljana, 1970–1991.
22. Vidovič Muha A. Slovensko leksikalno pomenoslovje : Govorica slovarja. Ljubljana : Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 2000. – 328 s.
23. Znika M., Znika M. Vlastito ime i brojivost. *Folia onomastica* / M. Znika, M. Znika // *Croatica* 12–13, 2003/2004. – S. 573–578.
24. Žager Karer M. Geografski termini in frazeologija. / M. Žager Karer // *Jezikoslovni zapiski* 14/2, 2008. – S. 101–122.

Якоп Наташа. Нормативний аспект апелативізації у фразеології – аномалія чи мовна гра? / Наташа Якоп // Учені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – 2012. – Т. 25 (64), №2 (1). – С. 50–56.

У статті визначено фраземи, які містять у своєму складі власні назви, поставлено проблему найменування зазначеної групи фразеологічних одиниць у словенській мові; запропоновано трактування апелативізації у фразеології як мовної гри на ґрунті аналізу функції власної назви у структурі фразеологічної одиниці

Ключові слова: фразеологічні норми, власна назва, апелативізація, мовна гра, орфографія.

Yakop Natasha. A Normative Aspect of Apellativization in Phraseology – an Anomaly or a Language Game? / Natasha Yakop // Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. – Series: Philology. Social Communications. – 2012. – V. 25 (64), №2 (1). – P. 50–56.

This article defines phraseological units with proper names and problematizes their standardization in Slovene. The function of the proper name in the phraseological structure is observed, thus attempting to describe the appellativization in phraseology as a linguistic play.

Key words: phraseological norm, proper name, appellativization, language game, orthography.

Стаття надійшла до редакції 4 травня 2012 року